

UKAZI DEŽELNIH OBLASTNIJ

ZA

avstrijansko-ilirsko Primorje,

ki obstoji iz poknežene grofije goriške in gradiške, mejne grofije isterske in neposrednjega državnega mesta Tersta z okolico njegovo

in vojvodstvo Kranjsko.

LETO 1861.

III. Zvezik.

Izdan in razposlan dne 29. Marca 1861.

3.

Razglas c. k. namestništva za Primorsko in Kranjsko od 7. februarja 1861,

s katerim se nekatere določbe vojaškega kazenskega zakonika sploh naznanjajo.

Vsled razpisa visocega c. k. državnega ministerstva od 20. januarja 1861 št. 1222—84 se sploh naznanjajo v slovenščino predstavljene določbe vojaškega kazenskega zakonika od leta 1855 od §. 304 do §. 331.

Deželni namestnik Njegovega c. k. apostolskega Veličanstva

Baron Burger.

Tretji del.

Hudodelstva na vojaško državno moč in kako se imajo kaznovati.

Pervo poglavje.

O hudodelstvih na vojaško državno moč sploh.

§. 304.

Hudodelstva na vojaško državno moč.

Za hudodelstva na vojaško državno moč se imajo kaznovati :

1. brezoblastna nabira vojakov ;
2. zapeljanje ali pripomoč, da kak vojak prelomi vojaško prisego ;
3. ogleduhstvo in druge zoper vojaško državno moč namenjene, v §. 327 omenjene djanja.

§. 305.

Preiskovanje in kaznovanje teh hudodelstev po vojaški sodbi.

Vojaške sodbe imajo preiskovati in kaznovati hudodelstva, ki so napeljane v naslednjih treh poglavjih tudi pri civilnih osebah brez ozira, pod katero sodbo oni spadajo, razun v §. 318 omenjene podpomoči.

Ako se kaka oseba, ki je sicer civilni sodbi podveržena, okrivichi hudodelstva, katero imajo soditi vojaške osebe, le za to, da doprinese še kako večje hudodelstvo, n. pr. veliko izdajo ali punt, ali, ako pri tistem, ki se je okrivichi tacega hudodelstva na vojaško državno moč, skupej zadenejo še druge hudodelstva, prestopki ali zadolženja, ima soditi vojaška sodba tudi te kaznjive djanja, vender pa v teh primerlejih po kazenskih postavah, ki veljajo za civilne osebe.

Drugo poglavje.

Brezoblastno nabiranje vojakov.

§. 306.

Brezoblastno nabiranje vojakov.

Hudodelstva brezoblastnega nabiranja vojakov se okrivichi :

- a) kdor v domači deželi kogar koli si bode, ali v tuji deželi, katero posedujejo avstrijski vojaki, vdinja kakega vojaka ali moža, ki se šteje k armadi za drugo in ne cesarsko avstrijsko vojsko ali za službo h kaki puntarski stranki; ali

- b) kdor zapeljuje možá, ki je na državno vojaško službo s prisego navezan, da bi se preselil v kako tujo deželo; ali
- c) kdor posili odpelje kogar, ki je na avstrijansko državno vojaško službo s prisego navezan, da bi drugim in ne cesarski avstrijanski armadi novince pripeljal, ali puntarjem orožene možé, ali tujim deželam naselnike.

§. 307.

Kazen: a) v vojskinem času;

Ako se je storilo to hudodelstvo ob vojski in v prid sovražniku ali puntarjem, naj se obési hudodelec, in ako se zasači med vojsko, zapade nagli sodbi.

Nabira vojakov med vojsko za kako drugo in ne sovražno državo naj se kaznuje v primerlejih a) in b) §. 306 s težko ječo od pet do deset let, in v primerleju c) ravno tega paragrafa s težko ječo od deset do dvajset let.

§. 308.

b) ob času miru.

Ob času miru naj se kaznuje to hudodelstvo v primerlejih a) in b) §. 306 z ječo od enega do pet let, in ako je hudodelnik tuji državi ali puntarjem že kakega moža pridobil, ali vojake še dalje nabira, ali nabiranje ponavlja, ali če to hudodelstvo doprinaša takrat, ko je državni mir v nevarnosti, in kadar on to vé, s težko ječo od pet do deset let.

V primerleju c) §. 306 se kaznuje hudodelec ob času miru po manj ali bolj obteživnih okoljščinah s težko ječo od pet do deset let.

§. 309.

Ako se ne kaznuje s smertjo neoblastno, s silo združeno nabiranje vojakov, in je tisti, kteremu se je prostost vzela, v smeri nevarnosti, ali, ako bi mogel prostost za vselej zgubiti, naj se sodi na ječo do smerti.

§. 310.

Kazen za tako poskušanje.

Ako je kdo hudodelstvo brezoblastnega nabiranja vojakov le poskušal, naj se sodi ob vojski na težko ječo od pet do deset let takrat, ko se ima storjeno hudodelstvo s smertjo kaznovati; če se je pa pri tem kak človek s silo odpeljal, naj se sodi na težko ječo od deset do dvajset let. Razun teh primerlejev naj se kaznuje poskušanje z ječo od šest mescev do enega leta, in pri obteživnih okoljščinah od enega do pet let.

§. 311.

Kazen sodelležnikov.

Kdor pri neoblastnem nabiranju hudodelniku s svetom ali djanjem, ali na kaki drugi način s hudobnim namenom pomaga, naj se kaznuje kakor hudodelec, vender

se sme v primerlejih, v katerih se ima po §. 308 nabiravec kaznovati z ječo od pet do deset let, tak sodeložnik, ako je bil nabiravcu v pomoč le pri eni ali drugi nabiri, ali če ni vedil, da je državni mir v nevarnosti, kaznovati z ječo od enega do pet let.

§. 312.

Kazen sodeložstva pri pripomoči za neoblastno nabiranje.

Kdor more odverniti hudodelstvo neoblastnega nabiranja, ako to stori lahko brez svoje nevarnosti in nevarnosti za svoje ljudi (§. 522) ali tiste osebe, ki so pod njegovim postavnim varstvom, pa ga ne odverne ali hudodelca ne ovadi gosposki, naj se obsodi po okoljščinah, ali se je to zgodilo ob času miru ali vojske, v ječo na šest mesecev do enega leta, in ako se je zavolj tega zgodila posebna škoda, do pet let.

§. 313.

Pogoj za odpuščenje kazni.

Tisti se nima kaznovati, ki se je sicer na kaki koli si bode način vdeležil hudodelstva neoblastne nabire, pa prostovoljno nabranih ljudi ne odpravi na določeno mesto, ali jim ubrani odhod, ali če gosposki nabiro ob času oznani, ko za to še ni vedila in se more odhod še ubraniti; tako oznanilo ima na tistem ostati.

Tretje poglavje.

O zapeljevanju ali pomoči, da kdo vojaško službeno prisego prelomi.

§. 314.

Hudodelstvo po takem zapeljanju.

Zapeljanje, da kdo vojaško službeno dolžnost prelomi, se ima vselej za hudodelstvo na vojaško državno moč, če se zape'je, šunta, spodbuja ali skuša zapeljati kak mož, ki je s prisego navezan k c. k. vojaški službi, če tudi zapeljivec ni v vojaški zvezi — da pobegne ali kaj tacega stori, kar je po teh postavah hudodelstvo na storjeno prisego, poslušnost, čuvanje, ali druge vojaške dolžnosti, naj se to zgodi po darilih ali drugih koristih, po obljubah, ali na kaki koli si bode drugi način.

§. 315.

Kazen.

Ako je ostalo le pri poskušnji, je kazen na tako zapeljanje ječa od šest mesecev do enega leta, ki se pa ima po okoljščinah in kaznjivosti namenjenega vojaškega hudodelstva na tri leta, in če se je zapeljanje vresničilo, do pet let podaljšati.

§. 316.

Pripomoč k vojaškemu hudodelstvu.

Hudodelstev pripomoči, ktere so omenjene v §. 314, se tisti okrivichi, kateri, ako-ravno ni v nikaki vojaški zavezi, pripomore kakemu človeku, katerega veže prisega

na c. k. vojaško službo, h kakemu hudodelstvu, naj bo že kakor si bode. Kazen na to je z ozirom, ali se je djanje izpeljalo ali le skušalo speljati, ječa od šest mesecev do pet let.

§. 317.

Kazen zapeljanja ali pripomoči pri obteživnih okoljščinah.

Ako se ima pa pri tem v §§. 314 in 316 omenjenem zapeljanju ali pripomoči kako vojaško hudodelstvo s smertjo kaznovati, ali če se zgodi hudodelstvo v vojski, ali če se je bati nevarnosti zavolj števila oseb, na ktere meri zapeljevanje, ali če se je pripetila velika škoda, naj se krivec obsodi v težko ječo za pet do deset let.

Ako pa se za dobro spozna take hudodelstva z naglo sodbo overati, se ima po razglasenji stojne sodbe, vsak krivec ustreliti.

§. 318.

Kazen na pripomoč k pobegu.

Kdor brez poprejšnega dogovora (§. 314) kakemu človeku, ki je navezan na vojaške postave ali vojskine zakone, s tem v pomoč pride, da mu pot pokaže, da mu drugo obleko preskerbí, ali da ga pri sebi skriva, ali na kaki koli si bode drugi način, in tako njegov beg olajša, ali stori, da se begun težje zasači, ta se ima kaznovati z ječo od šest mesecev do enega leta.

Ako se je pa godila tako pomoč dalj časa s skrivanjem, ali s tem, da se je kupovalo orožje, oprava, konji in druge vojaške reči od beguna, ali zavoljo dobička, ali pri posebno obteživnih okoljščinah, se ima krivec kaznovati s težko ječo od enega do pet let.

§. 319.

Razun te kazni, ki je postavljena po §§. 314 in 317, na pripomoč pobegu iz vojaške službe, ali prikrivanje begunov je vsakdo dolžan, ki se je tacega hudodelstva okrivil, za vsacega beguna sto goldinarjev v vojaško dnarnico plačati. Ako ne more te globe plačati, se ima kazen njegova podaljšati ali poostriti; tudi to, da se je begun spet ujel, ne more pri tej postavi nič prenarediti.

§. 320.

Kako se ima ravnati z vojaškimi osebami, ako pripomorejo h kakemu vojaškemu hudodelstvu, ali koga v to zapeljejo.

Z vojaškimi osebami, ki se pregreše na §§. 314 ali 316, in ki po dolžnosti, na ktero so prisegli, morejo ravno tako odgovorni biti za kako vojaško hudodelstvo, h kateremu so pripomogli, kakor hudodelec sam, naj se ravna po postavnih odločbah, ki so dane zastran posamnih vojaških hudodelstev, in ako v teh ni nič posebej ukazanega zastran zapeljivte in sodeleštva, naj se kaznujejo po §. 11 občnega predpisa.

Četerto poglavje.

Ogleduhstvo in druge djanja zoper vojaško državno moč.

§. 321.

Ogleduhstvo. A. Ob vojski ali ko se armada na vojsko pripravlja.

Okriviči se hudodelstva ogleduhstva, kdor ogleduje ob vojski ali takrat, ko je očitno, da se vojaške priprave delajo na kakega zunajnega sovražnika, ali na puntarje v domačih deželah, moč in kakovost vojaščine na suhem ali na morji, njene naredbe ali namene, njeno postavljenje in premikanje, stan terdnjav ali poljskih varov, zaloge ali magacine, sploh take okoljščine ali reči, ki zadevajo vojaško državno brambo, ali započetja vojaške na suhem in na morji in ima ta namen, da bi to oznanil sovražniku ali tisti državi, ki se je bati, da bi se vojska ž njo ne unela, ali pa puntarjem na kako koli si bode vižo.

§. 322.

Kazen na hudodelnika in sodeležnike.

Kdor tako hudodelstvo stori, naj se obesi, če je ostalo tudi brez nasledkov in le pri poskušnji. Sodi naj se hudodelec; ako se zasači, ko doprinaša to hudodelstvo ali med vojsko, po nagli sodbi.

Kdor z namenom pomaga ob vojski ali v času, ko mu je znano, da se vojaške priprave delajo na zunajnega sovražnika ali na puntarje v domačih deželah, ogleduhu s tem, da sam ogleduhstvo počenja, ali da se sovražniku oznanila donašajo, ali pa tuji državi ali puntarjem o vojaških zadevah in rečeh, naj bo s svetom ali djanjem ali na kako drugo vižo, se v deleži hudodelstva in se ima kaznovati kakor ogleduh sam.

Ako pa glavni hudodelec ali sokrivec kakega ogleduhstva, ki se je zgodilo ob času vojskega pripravljanja, o katerem govori §. 321, ni nič vedil, da se delajo take priprave, naj se kaznuje s težko ječo od enega do pet let, in ako se je tuji vladi ali puntarjem že kaj ovadilo, s težko ječo od pet do deset let.

§. 323.

Sodeleštvo s pomočjo pri ogleduhstvu ob času vojske ali vojskega pripravljanja.

Kdor more odverniti ogleduhstvo ali oznanila sovražniku ali tistim, na ktere se po njegovi vednosti vojska pripravlja, ker mu je lahko brez nevarnosti zase in za svojo rodovino (§. 522) ali za tiste osebe, ki so pod njegovim postavnim varstvom, pa tega nalašč ne odverne; ali kdor gosposki nalašč ne ovadi početja, za ktero vé in ki se ima po tej postavi za ogleduhstvo, se vdeleži ogleduhstva in se ima kaznovati s težko ječo od pet do deset let; pri posebno obteživnih okoljščinah pa od deset do dvajset let.

§. 324.

B. V kakem času, ki ni zaznamovan v §. 321.

Hudodelstva ogleduškega se tudi tisti okrivichi, ki z namenom pozveduje take naredbe in reči, ki se tičejo državnega vojaštva, in katerih državna vlada očitno ne opravlja ali obravnuje, in sicer v kakem drugem času, kakor govori §. 321, da bi jih oznanil kaki tuji državi ali pa vstajnikom.

§. 325.

Kazen.

Tak ogleduh naj se kaznuje po okoljščinah rabljenih zvijač, važnosti ogleduhstva in po škodi, ki more iz tega državi pripetiti se, s težko ječo od enega do pet let, in ako je oznanilo o ogleduhstvu tuji državi ali vstajnikom v roke prišlo, s težko ječo od pet do deset let.

Ravno tako naj se kaznuje tisti, ki nalašč pomaga ogleduhu ob času, o katerem ne govori §. 321, pri ogleduhstvu in oznanilih na tujo državo ali vstajnike s svetom in djanjem ali na kako drugo vižo.

§. 326.

Kazen sodelstva na pripomoč pri ogleduhstvu ob kakem drugem času, kakor govori §. 321.

Kdor ob drugem času, kakor govori §. 321, nalašč ne odverne ogleduhstva, ki bi ga lahko odvernil brez nevarnosti zase in svojo rodovino (§. 522) ali za tiste osebe, ki so pod postavnim njegovim varstvom, ali ne ovadi znanega ogleduha gosposki, naj se obsodi v težko ječo od enega do treh let, in ako se je oznanilo zavolj tega tuji državi ali vstajnikom podalo, od treh do pet let.

§. 327.

Druge početja na državno vojaštvo.

Kdor se ob vojski, ali v §. 321 omenjenem času pogovarja s sovražnikom, ali brez tega kaj stori ali opusti, da bi s tem cesarsko-avstrijanskemu vojaštvu, ali kaki drugi ž njim zvezani armadi škodo storil, ali sovražniku kak dobiček naklonil, se okrivichi tudi takrat hudodelstva na državno vojaštvo, ako bi imel znamenja kakega drugega hudodelstva ali prestopka.

§. 328.

Kazen.

Vsak, kdor to hudodelstvo stori, ali se ga vdeleži, naj se obesi, ako se je

- hudodelec, da ga doprinese, zakrivil s kakim drugim hudodelstvom, ki se tako že po tej postavi kaznuje s smertjo, ali pa kakega v §§. 362 čerka c), 364, 366 in 450 čerka d) omenjenega hudodelskega djanja, ali opuščenja; ali če se je
- zavolj tega avstrijansko-cesarskemu vojaštvu pri operacijah na sovražnika velika zguba pripetila.

§. 329.

V vsih drugih primerlejih naj se navadno kaznuje hudodelec s težko ječo od deset do dvajset let, sicer pa, ako se pokažejo znamenja kakega družega hudodelstva, ki se po tej postavi ostreje kaznuje, kakor velewa ta postava.

§. 330.

Kazen sodeleštva zavolj pripomoči v §. 327 omenjenega hudodelstva.

Kdor nalašč ne odverne v §. 327 omenjenega hudodelstva in ga more odverniti brez nevarnosti zase in za svojo rodovino (§. 522) ali za tiste osebe, ki so pod postavnim njegovim varstvom; ali kdor nalašč ne ovadi gosposki tako njemu znano hudodelsko početje ali osebe, o kateri ve, da se vkvarja s tacim početjem, se vdeleži ravno tega hudodelstva in se ima kaznovati s težko ječo od pet do deset let, pri posebno obteživnih okoljščinah pa od deset do dvajset let.

§. 331.

Kdaj se ima kazen prizanesti.

Tistemu, ki se vdeleži kakega v tem poglavji imenovanega hudodelstva in skesaje se hudodelstvo sam odverne, ali gosposki še ob času naznani, ko še zanj vedila ni in se more škoda obvarovati, se ima kazen odpustiti. Tudi ima tako oznani skrito ostati.

O P A Z K E

1. k §§. 312, 323, 326 in 330.

§. 522 zadeva hudodelnikovo rodbino in svaštvo v navzgornji in navzdoljni versti kakor tudi njegove brate in sestre in njihne otroke ali tiste ki so mu še bliže v žlahti, njegovo soprogo (ženo) ali njenega soproga (moža), brata in sestre moža ali žene in moža ali ženo njegovih bratov in sester.

2. k §. 320.

§. 11 velewa: Hudodelstva ali prestopka ni samo neposrednji prestopnik kriv, ampak vsak, ki je ukazal, nasvetoval djanje, ali ga s podukom in hvalo vpeljal, z namenom vzrokoval, da se doprinese, nalašč za sredstva poskerbel, overe zaderževal, ali ga na kako koli vižo pospešil, ali pomagal, da se lagje doprinese, ali, da bo delil z njim dobiček in zaslužke.

Zlajšajoče okoljščine, ki le zavolj osebnih razmer kakega hudodelnika, prestopnika ali sokrivca ali deležnika kazni oproste, se nemajo raztegati na druge sokrivce ali deležnike.

3. K §. 328 čerka a.

Da se to bolje razumé, se tu napeljujejo sledeči §§., in sicer

§. 362. Druge hudobne poškodbe tuje lastnine se štejejo za hudodelstvo javne sile
c) ako se na hudobno vižo poškodujejo železnice, naj se vožnje godé s so-
parjem ali ne, ali pritičnih njihne stvari, vozovi, mašine, orodje, ali druge
reči, ki so k vožnji potrebne, ali parogonje, soparne mašine, soparni kotli,
povodne naprave, mostovi, priprave v rudnikih, ali sploh poškodujejo pri po-
sebnost nevarnih razmerah.

§. 364. To hudodelstvo tudi tisti doprinese, ki kako nevarnost pripravi s kakoršnim
koli si bode djanjem, ki izvira iz hudobnega namena, ali če nalašč zanemari
dolžnosti, ki jih ima pri opravih na železnici ali pri obertnijah in započelih
ki so imenovane v §. 362 pod c).

Zastran teh nevarnost govori §. 362 z ozirom na že povedano še dalje:

b) ako iz tega pride kaka nevarnost za življenje, zdravlje, telesno varnost
ljudi, ali za tuje blago v velikem obsežku.

§. 366. Hudobno poškodovanje kakega dela državnih telegrafov, in vsako name-
njeno motenje telegrafiranja, kakor tudi vsaka nalaščna kriva raba te državne
naprave, neglede, koliko škode je s tem storjene, se ima kaznovati za hudo-
delstvo javne sile s težko ječo od šest mesecev do enega leta, in pri posebno
važni škodi in hudobnem namenu, od enega do pet let.

§. 450. Hudodelec, ki požiga, naj se ob vojski obesi

d) ako je ogenj podnetil v kakem kraju, kjer je vedil, da se brani smodnik,
ali kjer so skranjene take reči, ki se razpokajo (eksplodirajo), ali na kaki
opravljeni vojaški ladii, naj bo ta ladija, kjer koli je.

Izdati in razpisano dne 27. aprila 1861.

Razglas c. k. denarstvenega vodstva za Ilirsko in Pri-
morsko v Gradcu od 26. marca 1861.

Zastran novega uradnega okrajnisa c. k. denarstvenega okrajnega vodstva v Kopru.

Da en takšen uradni razdelitev Ilirskega Primorja v političko razdelitvijo ujemo,
in posebno da se potem, kar se line celne ujema v Istri spet ponoviti, more spet
nova celna politika napraviti iz vse denarstvene zadeve pri c. k. gosposki zadržati, je
visoku c. k. ministerstvu davstva z razpisem od 21. marca t. l. št. 15380-865 po
lokalnem nasvetu se prav spoznalo, da se politički okraj v Novigradu in Voloski
in oblika Doline izločijo iz uradnega okraja tozračnega okrajnega vodstva, oziroma
tozračne volke celnice in da se pridružio uradnemu okraju denarstvenega okrajnega
vodstva v Kopru.

